

קורס ACI מספר 5: כיצד עובדת קארמה?

על פי שיעוריו של ג'שה מייקל רואק'

עריכה תרגום והגשה על-ידי

לאמה דבורה-הלה

סתיו 2003

שיעור 2

פרק ארבע של האבהידהרמה קושה - הנושא שלנו. השורה הפותחת בפרק ארבע:

ལས་ལས་འཇིག་རྟེན་སྣ་ཚོ་གསུམ་སྟེང་།

Le le jikten natsok kye

אנחנו נעסוק היום בעיקר בשורה הזאת. אז עכשיו בואו נעבור מילה, מילה.

יש פה שני *Le*. ה-*Le* הראשון פירושו קארמה, המשמעות היא של מעשים.

ה-*Le* השני כתוב אותו דבר אבל זאת מילה לגמרי אחרת בטיבטית, ופירושה בעברית מ, מתוך.

זאת אומרת מכיוון שבטיבטית אנחנו הולכים אחורה ומבנה המשפט הוא הפוך לעברית אז בעברית נגיד מתוך הקארמה או מן הקארמה.

מהו העולם? בסיס שמתכלה

המילה הבאה זה שתי הברות *jikten* ו-*jikten* פירושו עולם, למעשה יש לכל הברה גם פירושו:

jik לבד פירושו להשמיד או להרוס.

ו-*ten*, החלק השני שלי המילה, פירושו בסיס.

אז מה הקשר בין להרוס, בסיס, ועולם?

אם אתם זוכרים את שמונת הפרקים, פרק ארבע הוא עדיין בחלק של האבהידהרמהקושה שמדבר על העולם הסובל. אתם זוכרים, כל החלק הראשון של האבהידהרמהקושה מדבר על מי סובל, ואיפה הוא סובל, ואיך הוא סובל. אז פרק ארבע הוא גם כן שמה. אז מדובר על העולם הסובל. העולם הסובל או העולם שהולך ונהרס, זה עולם שנבנה ונהרס ונהרס, או עולם של תופעות שהן ברות חלוף. אז זה איך שהמילה בטיבטית ל'עולם' מבטאת את התכונה הזאת של העולם, שהכל בא והולך בא והולך. כמו בספר קהלת.

המילה הבאה *natsok*, שתי הברות: *na tsok*, פירושו רב-גוני, או רב-גוניות, או מגוון תופעות, מגוון.

ו-*kye* פירושו נוצר או נולד או נברא.

אז אם לתרגם את המשפט הזה לעברית אז הוא אומר ש

כל מגוון העולמות נוצרים מהקארמה,

והכוונה לעולמות הסובלים.

זאת אומרת, כאן אנחנו אומרים שהעולם שלנו וכל מה שיש בו באים מן הקארמה. וכשאנחנו אומרים העולם שלנו, אנחנו לאו דווקא מתכוונים לעולם שאנחנו חווים, זאת אומרת, מתכוונים אליו אבל לא רק

אליו. זה כולל את העולם שאנחנו חווים, שבחוויה שלנו, אבל זה גם כולל את כל צורות הקיום שלפי הבודהיזם קיימות ושנחנו במצב תודעה רגיל לא חווים. ושוב מתכוונים פה לעולם הסובל. אז זה המשפט הפותח של פרק ארבע באבהידהרמהקושה.

אם קודם פרק שלוש והפרקים הקודמים תיארו כל מיני עולמות (שאנחנו לא לומדים אותם בקורס הזה; יש לנו קורס נפרד) מתארים כל מיני צורות קיום: יש גיהנום, יש עולם של רוחות רעבות, יש עולם של אלים, יש עולם של בעלי חיים, יש ביליוני פלנטות שמאוישות על-ידי כל צורות הקיום האלה.

עכשיו, באנו לפרק ארבע והוא אומר: אם קראת עד עכשיו בסבלנות פרקים אחד, שתיים, שלוש, אז עולה השאלה מאיפה כל העולמות האלה באים. ופרק ארבע פותח בשורה: כל העולמות האלה למיניהם - וזה מתייחס ל-'מגוון', זה כל העולמות שתיארנו קודם - כולם באים מן הקארמה.

המחבר של הטקסט, מאסטר ואסובנדהו, בוחר לפתוח את פרק ארבע בשורה הזאת מכמה סיבות, ואחת מהן זה שהוא פה מתווכח עם השקפות עולם אחרות שהיו קיימות באותו זמן. עכשיו אנחנו מדברים על השקפות עולם שהיו קיימות בתקופה ההיא בהודו, השקפות עולם שמיוחסות להינדואיזם, אבל הטקסט ניתן לנו על-ידי ישויות שהם נאורות אז בוודאי שהמטרה של הטקסט היא לא רק הקהל ההינדו של אותה תקופה.

המחבר, שהוא ישות נאורה, יכול לראות אותנו היום, כל אחד מאיתנו, והמטרה של השורה הזאת, וכל שורה אחרת שמה, באה לענות על הצרכים שלנו, על הצרכים של תלמיד הדהרמה בכל עת.

ולכולנו יש כל מיני רעיונות שגדלנו איתם, או שהפנמנו אותם, או שהמצאנו אותם; במידה רבה הפנמנו מהסביבה כל מיני רעיונות מאיפה בא העולם שלנו. בקהל הזה, יש לנו חינוך יהודי, יש לנו חינוך של ספר בראשית שמתאר את בריאת העולם. תראו בהמשך שמאסטר ואסובנדהו בעצם מתווכח חזק מאוד עם השקפת העולם הזאת. השקפת העולם הזאת גם מיוצגת בהינדואיזם ולמעשה הפרשנות אומרת שהוא מתווכח עם **שלוש השקפות עולם** שהיו נפוצות בזמנו ושנחנו בצורה כזאת או אחרת מחזיקים מהם.

שלוש השקפות עולם

1. השקפת העולם הראשונה

ཀུ་ཏཱ་པ།

Gyu takpa

Gyu פירושו **סיבה**. וזאת מילה חשובה. זאת אומרת, המילים שאנחנו בוחרים להתעכב עליהם בטיבית הם מאוד חשובות לכן אני מתעכבת עליהם.

Takpa פירושו **בלתי משתנה**

מה ההיפך של **Takpa**? כשרוצים לשלול בטיבית שמים את ההברה **mi** לפני המילה, אז **MiTakpa** זה משהו שהוא ארעי, ו-**Takpa** זה משהו שהוא **קבוע**, **שלא משתנה**.

אז ביחד **Gyu takpa** - **סיבה קבועה**. פירוש אחר אפשר לתת **סיבה קדומה**.

זה מייצג השקפת עולם שקצת קרובה להשקפת העולם המדעית שיש לנו היום. שהאסטרופיזיקאים למיניהם אומרים - בזמנו לפחות הייתה **תיאוריה של המפץ הגדול**, ה-big bang: **יש איזה סיבה אחת שיצרה את העולם**.

וכשבודהיסט שומע כזה דבר אז הוא מייד שואל: אז מה יצר את המפץ הראשון? מה יצר את המפץ הגדול? כי מבחינת השקפה בודהיסטית זה משהו שלא ייתכן. לא ייתכן משהו קבוע שגרם את הכל, ושלא נגרם על-ידי שום דבר. ואמנם זמן מה אחרי שיצאה התיאוריה של המפץ הגדול אח"כ תיקנו ואמרו בעצם היה מפץ שקדם למפץ הגדול ועכשיו כבר מדברים על שרשרת אינסופית של מפצים.

אז זאת ההשקפה הראשונה **Gyu takpa**. אנחנו נדבר עליהם עוד מעט ביתר הרחבה אבל קודם אני רוצה לעבור לשנייה, שיהיה לכם רשום

ཅུ་བོ་

Tsowo

פירוש המילה עיקרי.

למה הכוונה כאן? הכוונה לאיזה מן אנרגיה ראשונית, איזה מן כוח ראשוני שיצר את העולם.

3. ועכשיו ההשקפה השלישית

תחזרו אחריי

དབང་ལྷུ་ཅུག་

wangchuk

פירוש המילה איזה אלוהים, אל, בורא, או יצור שבורא,

זה התרגום הטיבטי של השם של אישוררה; בתקופה ההודית הקדומה זה היה אל הינדו או אינדרה.

אז יש לנו שלוש השקפות עולם כאן שמאסטר ואסובנדהו מתווכח איתן קשות, ולא רק מאסטר ואסובנדהו - הבודהה מתווכח איתן קשות. ואפשר לחלק את השלוש השקפות האלה לשני סוגים:

1. אחד ושתיים ה-*gyutakpa* וה-*tsowo* ביחד הם מחלקה של השקפות שמייחסות את בריאת העולם לסיבה שהיא קבועה

2. וה-*wangchuk* מייחס את בריאת העולם לסיבה שהיא מן אל בורא שזה יצור שהוא

משתנה, שהוא מגיב למה שקורה, הוא הולך ומשתנה כל הזמן.

זאת אומרת הישות מופיעה בשלוש, ואחד ושתיים זה יותר מן אנרגיות. וחשוב לעבור על הארגומנטים.

כל השלוש בעייתיות

מה הארגומנטים שיש למאסטר ואסובנדהו כנגד שתי המחלקות האלה של סיבות?

גורם בלתי משתנה לא יכול לברוא עולם שיש בו כל הזמן שינוי

אז אם לוקחים את המחלקה הראשונה של סיבות לעולם שהם סיבות קבועות, אז מבחינה לוגית, הוויכוח הלוגי עם הסיבות האלו אומר: אם העולם כולו יכול להיווצר ברגע אחד על-ידי איזושהי אנרגיה קדומה, מקורית, *primal energy* אומרים באנגלית, אז אין שום סיבה שתהיה התפתחות בזמן, כי הכול נוצר ברגע אחד.

ואנחנו בכל זאת חווים בחוויה שלנו ש יש סיבות, ויש תוצאות, ויש התפתחות בזמן של דברים, דברים הם בתהליך בלתי פוסק, והם משתנים. אז כשמייחסים אותם לסיבה שהיא קבועה - כל המשמעות של זמן נעלמת. כל המשמעות של הדרגתיות או של תהליך נעלמת, ולכן הטענה היא שההסבר הזה הוא לא הגיוני, הוא לא תואם את הניסיון שלנו.

אם אנחנו מסתכלים על העולם כפי שאנחנו מכירים אותו מתוך ההתנסות שלנו והחוויה שלנו, אנחנו יודעים שיש בעולם הזה כל הזמן תנודות - יש עליות, ויש ירידות, יש התפתחות, יש למעלה, יש למטה, יש דברים שנולדים, דברים שמתים, דברים שגורמים דברים אחרים. למה זה קורה? למה אנחנו מזדקנים, למשל? למה בחיים שלנו יש גיל ויש הזדקנות וכך הלאה.

הסיבה זה שהאנרגיה שאיתה התחלנו את החיים האלה הולכת ומתכלה, הולכת ומתכלה. יש שינויים אנרגטיים בחיים שלנו שמתבטאים בכך שאנחנו מזדקנים, למשל.

דבר שהוא קבוע, שאין בו תנודות, שאין בו תחלופות, לא יכול להיות סיבה לדבר שהוא משתנה, כי אם אני תופעה שהיא משתנה כל הזמן על ציר הזמן, הסיבה למה שאני כרגע נעוצה במה שהיה רגע קודם, וזו נעוצה במה שהיה רגע קודם. אז הסיבה עצמה משתנה, אז התוצאה משתנה בגלל שהסיבה משתנה.

או נגיד אחרת: לתוצאה יש אופי של להשתנות מכיוון שלסיבה יש אופי של שינוי, והתוצאה היא תמיד דומה לסיבה. אם מקבלים את זה, ומסתכלים על ניסיון החיים שלנו, אז רואים שיש סתירה, או שהסבר שיש סיבה שהיא בלתי משתנה שיוצרת עולם שכל הזמן משתנה היא לא הגיונית, לא תיתכן.

וזה דורש, מה שרינפוצ'ה אומר, לבשל את זה קצת ☺. שומעים את זה קצת, נחשפים לזה, ועכשיו צריך קצת לבשל את זה, להגות בזה, לחשוב על זה, לעשות על זה מדיטציה, ולראות איך דברים נגרמים בעולם שלנו, והאם ייתכן שמהו שהוא קבוע לחלוטין בזמן ובמרחב יכול ליצור עולם שאין בו שום קביעות לא בזמן ולא במרחב.

מהקלה: למדנו בקורס הראשון שכל תוצאה היא בדיוק באותו אופי של הסיבה.

המורה: כן, נכון. אז זה בהתאמה לתיאור שמה.

בבודהיזם מופיע חזק מאוד העניין שטיבטית נקרא *dripa*. פירוש המילה זה **צל**, או **צללים**. מה זה הצללים האלה? *obscuration* באנגלית, זה משהו שמעיב או מהווה מכשול להבנה רוחנית, משהו שהוא מכשול להבנה, משהו שמסתר.

לפי הבודהיזם המיינד שלנו ספוג לעיפה בצללים האלו. איך הוא ספוג? זה מכלול של אמונות שספגנו משחר ילדותנו דרך ההורים, דרך התרבות, דרך הסביבה; רובנו ספוגים ברעיונות מאיפה בא העולם, והם בדרך כלל מתחלקים לשני הסוגים שתיארנו קודם. גם אלו מאיתנו שלא דתיים, יש לנו הרבה פעמים בחלק הלא מודע איזה מן אמונה באיזה כוח עליון או במשהו שדואג לנו מבחוץ.

מאסטר ואסובנדהו פותח את הפרק שלו בזה שהוא אומר: **מגוון כל העולמות באים מן הקארמה**. הוא רוצה לתמוך בנו לוותר על כל הדעות הקדומות האלה שספוגות במיינד שלנו. למה? מכיוון ש

**כל עוד יש לנו אפילו שמץ של אמונה כזו שיש משהו מחוץ לנו
שיצר את העולם הזה - אנחנו לא נוכל להשתחרר מסבל. אין
שום סיכוי שנשתחרר מסבל.**

הדרך היחידה שנוכל להשתחרר מסבל זה אם אנחנו נבין באופן עמוק ומוחלט שהעולם הזה, על כל מגוון התופעות שלו, העולם שבו אנחנו מוצאים את עצמנו – וכן עולמות שאנחנו כרגע לא חווים, שהם נסתרים מאיתנו, אבל הם עדיין קיימים פוטנציאלית בחוויה שלנו – הם כולם באים מתוך הקארמה שלנו. מילה אחרת לקארמה זה פעולות - מתוך הפעולות שלנו. ואנחנו עוד מעט נפרט שבעצם פעולות כולל מחשבות, בעיקר מחשבות. תיכף נפרט את זה.

ככה שהוא פותח את הפרק בשורה הזאת כדי לזעזע אותנו קצת, שנסתכל קצת באיך אנחנו מאמינים, מאיפה אנחנו חושבים שבא העולם. הוא אומר: הגישה הזאת לא עובדת. הגישה של יש איזה יצור עליון שבורא עולם, או שיש איזה אנרגיה שהיא התחלתית ושהיא קבועה איכשהו ויוצרת עולם - שזה מייצג גם את הגישה הדתית וגם את הגישה המדעית, כביכול - הוא אומר שתי הגישות האלה מונעות מהאדם שמאמין בהן את הדרך להשתחרר מסבל. ולכן מאוד חשוב להבין איך העולם הזה נוצר מהקארמה שלנו.

זאת השקפת עולם שאומרת:

**מה שמופיע כרגע בעולם שלי, כולו מקורו במה שאני עשיתי, אמרתי, או חשבתי
בעבר. ואם זה נכון, אז כל מה שיופיע בעתיד שלי, העולם שבו אני אמצא את
עצמי בעתיד, כולו מקורו במה שאני חושבת, אומרת, ועושה עכשיו.**

זאת אומרת: אני בעצמי, דרך המעשים שלי, יצרתי את העולם הזה כפי שהוא עכשיו - בעבר; וזה כבר נעשה, את זה כבר עשיתי, אין מה לעשות עכשיו. אבל אם זה נכון, ואם החוקיות הזאת נכונה, אז מה שאני עושה, אומרת, וחושבת עכשיו ייצור את העולם שלי בעתיד.

**ולכן יש בכוחי ליצור עולם שבו אין סבל.
מכיוון שזה תלוי אך ורק בי.**

אין שום פסיק, אין שום חלקיק מן העולם שלי שתלוי במשהו שהוא חיצוני לי, באיזה ישות או אנרגיה שמחוץ לי.

ואם אתם זוכרים, דיברנו בשבוע שעבר על ארבע התכונות של הטקסט, ארבעת המאפיינים של טקסט שראוי להשקיע בו את זמננו. המטרה שלו היא להביא אותנו להארה.

**כל מה שמאסטר ואסובנדהו עושה, כל מה שהבודהה
עושה, כל מה שכל מאסטר בודהיסטי עושה, בכל רגע
בחיו, זה להביא אנשים להארה.**

פה הוא יוצא מגדרו כדי להאיר אותנו לעובדה שאנחנו יכולים להגיע להארה, ותנאי לזה תנאי הכרחי לזה, זה שנסתכל בכל הצללים, בכל הדעות הקדומות שספוגות במיינד שלנו, במודע ובלא מודע, ונוותר עליהם, ונגיע להבנה שאנחנו יצרנו את העולם הזה ואנחנו לכן יכולים ליצור את העולם הבא.

רק לסיים את העניין של שלוש ההשקפות העולם - אנחנו בדרך כלל נוטים ללכת או לאחד שזה השקפת העולם המדעית - כביכול, אני אומרת, כי גם המדע כל הזמן משכלל את השקפת העולם שלו - או לשלוש, של איזה יצור או ישות אלוהית שבראה את העולם.

דרך אגב, אין בבודהיזם הכחשה של ישויות שהן אלוהיות, אבל לא מייחסים להם תכונה של בריאת עולם. זאת אומרת, יש בפירוש ישויות שהן קדושות, אבל הן לא בראו את העולם שלנו. את העולם שלנו אנחנו בראנו. אנחנו בראנו את העולם כולל הישויות שיש בו, כולל הישויות הקדושות שיש בו. ומשום כך אנחנו יכולים לברוא עולם שאין בו סבל.

יש שאלות עד כאן?

המורה: כן, אתי

מהקלה: ערב טוב. אני רוצה לשאול שאלה אפיקורסית. אם הבודהה כבר ישנו 2,500 שנה, זאת אומרת יודעים עליו כל-כך הרבה זמן, אז למה יש עדיין כל-כך הרבה סבל בכל מקום?

המורה: ☺ התשובה היא מאוד מפורטת פה אבל אני אנסה לקצר. קודם כל הבודהה של לפני 2,500 שנה זה לא הראשון שהופיע בעולם הזה, בעידן הזה שבו אנחנו קיימים, כפי שמתואר בפרק שלוש שלא נכנסנו אליו, כבר היו שלושה בודהות לפני זה, וכבר נשכחו מזמן.

הבודהה הנוכחי בא לפי המסורת לפני 2,500 שנה, אנחנו נלמד באחד השיעורים הבאים על ההתפתחות של הדהרמה בעולם, בין השאר נראה שאנחנו בתקופה של דעיכה של דהרמה בעולם.¹

אם תסתכלי, אתי, בחיים שלך, מתי את התוודעת אל הבודהה ואל הדהרמה, זה קרה די מאוחר בחיים שלך. לפני זה לא שמעת על הדברים האלה ולא יישמת אותם בחיים שלך. וככה כולנו - מגיע רגע שהקארמה שלנו מבשילה, ואנחנו מתוודעים לדהרמה ולפני זה אנחנו לא מתוודעים לדהרמה.

זאת אומרת הדהרמה לא קיימת באופן אובייקטיבי, עומדת שמה, ולכן כל אחד נחשף אליה, זה לפי הקארמה. כשהקארמה שלי בשלה אז אני מתוודעת לדהרמה. אם צברתי מספיק חסד, אז מגיע רגע ואני נחשפת לדהרמה ואני פוגשת מורים לדהרמה.

ככה ש התשובה לשאלה שלך: בסוף הכול חוזר לקארמה. כשהקארמה מבשילה את מתוודעת לזה, ולפני זה לא.

אני השבוע ראיתי הרבה תמונות מעיראק שמראים את הביזה, את הלקיחת שלל שהולכת ברחובות,

¹ לימוד זה מופיע במסגרת קורס 6.

שזה נורא מזעזע, כמו כל המלחמה כמוכן, אבל אני מסתכלת על האנשים שהולכים ומתנפלים על כל החפצים האלה, על הכורסאות ועל האסלות ועל הכיורים שהם סוחבים ממשרדי הממשלה, אני אומרת: איך הם לא יודעים שזה יביא להם עוד סבל בעתיד? איך הם לא יודעים שהסבל שבא אליהם עכשיו הם יצרו אותו, ובעצם המעשים האלה הם עכשיו זורעים זרעים להרבה סבל בעתיד? אבל עובדה שהם לא רואים, הם חושבים שהם זכו במשהו אם הם שם זכו לסחוב איזה כיור.

אז הקארמה עוד לא שם. זה עצוב, זה טראגי, זה מאוד טראגי, אבל עד שהקארמה לא בשלה אנשים לא רואים את הדברים וממשיכים לסבול. וכשאני מסתכלת איך הם לא מבינים, ואני מסתכלת על עצמי כמה שנים אחורה - גם אני לא הבנתי, גם אני עשיתי מעשים שגורמים סבל, מכיוון שלא הבנתי שהם גורמים סבל. צריך איזה בשלות קארמית כדי סופסוף לראות את הדברים האלה. אשרינו שזכינו כמו שאומרים.

הייתי רוצה לעבור ל-

הגדרה של קארמה.

སེམཔ།

sempa

sem זה מיינד

אז *sempa* פה מתכוונים לתנועה של המיינד, מחשבה. מזה תנועה של המיינד? זה מחשבה. ויש פה משפט שלם בטיבטית, וניתן את התרגום שלו ישר -

དེ་ནི་སེམཔ་པ་དང་དེས་བྱས།

De ni sempa dang de je

קארמה זה : תנועה של המיינד (או מחשבה)
ומה שמונע על-ידי המחשבה הזאת.

מונע עם ע' בסוף. מה מניעה מחשבה? כל מה שאנחנו אומרים ועושים מקורו במחשבה תחילה, נכון? "סוף מעשה במחשבה תחילה" אומרים יפה בעברית. ומעשה - הכוונה גם למעשה של דיבור ומעשה של עשייה פיסית.

עוד פעם אני חוזרת, קארמה זה תנועה של המיינד או מחשבה וכל מה שמונע על-ידי המחשבה הזאת בעשייה ובאמירה.

אז ההגדרה הזאת אומרת מייד שכרגע שאתם חושבים מחשבה אתם אוספים קארמה, זאת אומרת מחשבה עצמה לבד היא קארמה. אז כאן הכוח של השקפת העולם הבודהיסטית.

לא מספיק שאנחנו עושים את הדברים הנכונים ואומרים את הדברים הנכונים; עוד יותר חשוב, הרבה יותר חשוב, לחשוב את הדברים הנכונים.

כי גם כשאנחנו חושבים בסתר ליבנו, לבד בחדר, ואף אחד לא רואה ולא שומע, אנחנו שם, ואנחנו שומעים, ואנחנו מקליטים, ואנחנו אוספים קארמה.

הקארמה הזאת, אם היא תגרום אחר-כך לעשייה ולדיבורים, תביא להשלמה של מעשה. אבל גם אם לא גרמה לדיבורים ועשייה, עצם זה שחשבנו מחשבה שלילית על מישהו, מחשבת ביקורת על מישהו, כבר שמה אספנו קארמה.

ולכן הבודהיזם הוא כל-כך רדיקלי החריש הוא כל-כך עמוק, אנחנו אומרים: אם אתה רוצה באמת לחסל סבל בחיים שלך, אתה לא יכול להשאיר אבן אחת לא הפוכה, מוכרחים לעשות את היומן באדיקות,

להכיר את המחשבות שלנו, להפסיק את אלה שגורמות סבל, ולהתחיל יותר ויותר לחנך את עצמנו לחשוב מחשבות שהן של טוב ושל חמלה ושל עזרה ושל אהבה. כך שחשוב להבין שכל תנועה של המיינד, קטנה ככל שתהיה, היא קארמה. ובוודאי כל מה שהמחשבה הזאת מניעה.

דיברנו על הגדרה של קארמה, ואמרנו שקארמה זה כל תנועה של המיינד ומה שהיא מניעה. ואמרנו ש

1. כל מעשה מתחיל במחשבה ולכן בעצם הקארמה החשובה ביותר מתבצעת במחשבה.
2. ויש סיבה נוספת למה הקארמה החשובה ביותר מתבצעת במחשבה וזה שרוב הזמן אנחנו מבליים בחשיבה ולא דווקא בעשייה, כי מחשבות מתרוצצות לנו בראש כל הזמן גם כשאנחנו לא עושים שום דבר ולא אומרים שום דבר, ולכן יש להם רוב. בדמוקרטיה של ההארה יש להם רוב, ולכן הן יותר חשובות.

אנחנו בהמשך הקורס נדבר על הרבה סוגים ואספקטים של קארמה. אחד האספקטים זה שגם אם אין לנו מחשבות שהם מאוד רעות, אם אין לנו איזה מחשבה ללכת לשדוד מישהו או להרוג מישהו, עדיין יש לנו הרבה הרבה הרבה מחשבות של התעצבנות קטנה, או חוסר סבלנות או שפיטה, ויש לנו רצף עצום של כאלה. ההשוואה פה היא לקרינה רדיואקטיבית בעוצמה נמוכה. העוצמה היא נמוכה אבל זה מצטבר, זה מצטבר וזה הורג אותנו. זה הורג אותנו מכיוון שכל מחשבה כזאת שותלת זרע קארמי; התוצאה של מחשבה שהיא לא טהורה, שהיא לא טובה, זה עוד מחשבה שהיא לא טובה.

אז אם אנחנו בסוף מוצאים את עצמנו עם מיינד שהוא כולו מסכן ומלא תלונות וקישורים וסבל, מאיפה זה בא? אם מקבלים את הנחת היסוד שהעולם נוצר על-ידי קארמה, אז מאיפה בא מיינד שהוא לא מאושר? מיינד שהוא לא מאושר מוכרח לבוא ממחשבות שהן לא טהורות. והן ברובן כאלה. בעוצמה נמוכה, לאו דווקא משהו נורא מזיק, לאו דווקא משהו נורא שלילי, אבל מצטבר. ולכן הדגש צריך להיות שם.

נעבור עכשיו לסיווגים של קארמה, ויהיו לנו הרבה במהלך הקורס הזה, ואפילו היום נעשה כמה וכמה סיווגים.

שני סוגים של קארמה: זו שמניעה, וזו שמונעת על ידה

אז הסיווג הראשון זה לשני סוגים של קארמה: יש עכשיו שני מונחים

1. הראשון הוא *Yi kyi le*

2. *Sempe japa* -1

אז בואו תחזרו אחרי

ཡི་ཀི་ལེ།

Yi kyi le

-1

སེམཔེ་ཇཔ།

Sempe japa

1. *Yi kyi le* -

Yi פירושו מיינד, זאת מילה אחרת למיינד.

kyi זה כמו המילה 'של' בעברית

-1 *le* זה קארמה,

או *Yi kyi le* צריך לקרוא מהסוף להתחלה, נכון? זה קארמה של מיינד או קארמה שהיא במחשבה, או במילים אחרות אותם הדברים שאנחנו חושבים לעשות, או החלק המניע - אם יש מניע ומונע זה החלק המניע, *Yi kyi le*.

2. החלק השני, תחזרו אחרי – *Sempe jepa*

כן אז *sem* זה מיינד עוד פעם

ו-*jepa* - התרגום פה מה שהמיינד הניע, מה שהמחשבה הניעה.

זאת אומרת *Sempe jepa* מה ש הונע על-ידי המחשבה.

אז זאת חלוקה לשני סוגים של קארמה. קארמה שמניעה וקארמה שמונעת, כשהקארמה שמניעה זה המחשבות שאנחנו חושבים, שבסופו של דבר מובילות למעשים ולדיבורים. והמעשים והדיבורים זה הקארמה המונעת. זה מה שהניעה אותנו המחשבה להגיד או לומר או לעשות. אז על זה קצת דיברנו קודם. אם יש שאלות זה הזמן.

אין לסבל ראשית, אבל יהיה לו סוף!

מהקהל: כל הזמן היה מלוכלך, כל הזמן המיינד היה לו קארמה כזאתי של סבל?

המורה: התשובה שלנו כן. בעברית יש ביטוי נהדר, מקדמת דנא - תמיד הייתה לנו בורות ואי הבנה. ואנחנו אומרים שלתהליך הזה אין התחלה. לא הייתה לו התחלה. אין מקום שאנחנו יכולים להגיד פה זה התחיל. כי ברגע שנגיד שיש כזה מקום אנחנו מייד נופלים לאחת משלוש השקפות העולם שמנינו קודם. והבודהיזם אומר שאף אחת מהן לא הגיונית מבחינה לוגית ולא תיתכן מבחינת ההבנה של המציאות.

בודהיזם אומר שאין התחלה כזאת. אז אם אין התחלה, אז כל רגע שבו יש לנו מיינד שהוא מלא אי הבנה, מקורו ברגע שקדם לו שבו היה לנו מיינד מלא אי הבנה, וזה - מקורו ברגע שקדם לו שהיה לנו מיינד מלא אי הבנה, וכך עד אינסוף, עד מינוס אינסוף. התהליך מעולם לא התחיל. תמיד היה ככה.

מהקהל: אוקי, אולי במשך הזמן אני אבין את זה טוב יותר.

המורה: כן, זה אחד הדברים שצריך לבשל.

מהקהל: אנחנו למדנו בקורס הקודם שעצם זה שאנחנו בעולם של הסבל זה גם סיבה קארמתית, זאת אומרת הקארמה שלנו היא להיוולד לעולם הסבל הזה, זאת אומרת שהמיינד שלנו הוא כל הזמן היה שם.

המורה: כן. אבל ה-*good news* כמו שאומרים באנגלית

מהקהל: שיש עתיד

המורה: זה שלמרות שלא היה לזה התחלה, יש לזה סוף.

מהקהל: יכול להיות לזה סוף

המורה: לא רק שיכול להיות, יהיה לזה סוף. השאלה כמה זמן ייקח עד שנגיע לסוף.

הבודהיזם אומר שיהיה לזה סוף. למה יהיה לזה סוף? על השקפת העולם שנעוצה בבורות אומרים שהיא מוטעית, ומכיוון שהיא מוטעית אנחנו אומרים שהיא שקרית. והאמת יותר חזקה מן השקר. לפעמים רואים בספרות הבודהיסטית השוואה ש

השקר עומד על רגל אחת והאמת עומדת על שתי רגליים ואם הם הולכים ומתנצחים, אז האמת מנצחת.

השאלה הגדולה, כמובן, כמה זמן זה ייקח. כיוון שאם לא עושים שום דבר, או אם עושים לאט לאט זה עם הרבה ספקות ועם לב חצוי, התהליך יכול להימשך כל-כך הרבה זמן שזה נראה כמו אינסוף. אז השאלה מתי יבוא הסוף הזה.

אז יש לנו, אם ככה, חלוקה לשני סוגים של קארמה.

שלושה סוגים של קארמה: של מחשבה, של דיבור ושל עשייה

חלוקה אחרת זה לשלושה סוגים ובעצם כבר דיברנו על זה גם. דיברנו על קארמה של:

1. מחשבה
2. של דיבור
3. ושל עשייה.

ופה אני רוצה להאיר משהו לפני שנמשיך:

**כל המטרה שלנו כאן היא לא איזה מטרה תיאורטית
לשבת ולעשות הרבה חלוקות פילוסופיות ושיהיה לנו מאמר יפה.**

**המטרה שלנו זה להבין מספיק איך העולם שלנו מונע
כדי שאנחנו נוכל להפסיק סבל בעולם שלנו ושל זולתנו.**

אז כשאנחנו מדברים, למשל כאן, על הנושא של חלוקה לשלושה סוגי קארמה: של מחשבה, דיבור, ועשייה, מה האימפליקציות של זה בפועל? זה פשוט מאוד: אם רוצים לצאת להארה, צריך לעבוד על כל שלוש החזיתות:

1. על המחשבות - להקפיד מה עובר בראש שלנו, שזה הרבה יותר קל להגיד מאשר לעשות כמובן.
2. להקפיד מה יוצא מהפה שלנו
3. ולהקפיד מה אנחנו עושים, איך אנחנו מתנהגים עם עצמנו ועם הזולת.

אז כשאני מדברת: 'להקפיד איך אנחנו מתנהגים, מה אנחנו אומרים, מה אנחנו חושבים', גם לזה אפשר להסתכל על שני אספקטים:

1. אפשר להסתכל מה זה יביא לנו, אפילו בחיים האלה, בעולם הזה, מבחינה קארמית.
2. ואפשר להסתכל על האספקט של: איך אני עכשיו מגייסת את כל האספקטים האלה של הקיום שלי, של המחשבה והדיבור והעשייה, להביא את עצמי להארה.

ואז אנחנו אומרים:

**אם אני רוצה להביא את עצמי להארה,
אני צריכה לאסוף את הקארמות החזקות ביותר והחיוניות ביותר שאני יכולה,
גם בגוף, גם בדיבור, וגם במחשבה.
ואי אפשר לוותר על אף אחד מהם.**

כל אחד מהם חשוב. ואנחנו צריכים לחפש ללמוד מהם הביטויים שאוספים עבורנו קארמה כזו חיובית ולחנך את עצמנו להכניס אותם בחיים שלנו כאן ועכשיו, כדי להתחיל ולצעוד בדרך הזו להארה.

אז למשל, כשאנחנו מדברים על התנהגות ועל דיבורים, אנחנו דיברנו על כללי החופש - אנחנו עוד נחזור עליהם גם בקורס הזה - יש לנו כללי החופש שמנחים את הדיבור שלנו, ואת העשייה שלנו, ואת המחשבה שלנו.

אנחנו רוצים לאסוף סיבות לא רק לחסל סבל, אנחנו רוצים לאסוף סיבות להגיע להארה. הסיבות האלה הן תמיד סיבות קארמיות, הן תמיד נעוצות במה שאנחנו אומרים, עושים, וחושבים עכשיו. אז למשל, אם אני רוצה להגיע להארה, אני אעשה דברים שמביאים אותי להארה, אני אגיד דברים שמביאים אותי להארה, ואני אחשוב דברים שמביאים אותי להארה.

מה למשל, דוגמא של משהו שמקרב אותי לאנרגיה של הארה ומרחיק אותי מאנרגיה של יומיום, של בורות?

- למשל אם אני מקימה **שולחן מנחה** ואני שמה מנחה. למה? לבודהה, או לדהרמה, או לסנגהה. כשהדברים האלה מייצגים עבורי חוכמה עליונה, או חמלה אינסופית או אהבה אינסופית, ואני שמה את אלה כמנחה מולי. אז יש לי כל הזמן אזכור ותזכורת ועוגן שמזכירים לי מה אני עושה בכלל, לאן אני הולכת, לאן אני רוצה לכוון את עצמי. אז אלה מן סמלים שהם חיצוניים, אבל הם מחזירים אותי במחשבה ובדיבור לאותן המחשבות שכלל שארבה לחשוב אותם יותר ויותר אזרע זרעים להביא את עצמי להארה. אז זה ביטויים בהתנהגות.

- ביטוי אחר בהתנהגות זה **הקידות** – אם אני קדה קידה לסמלים של חוכמה, לסמלים של חמלה, לסמלים של אהבה, אז אני דרך הגוף צוברת קארמה שמקדמת אותי בכוון להארה. לכן אנחנו נוהגים לפתוח את השיעורים בשלוש קידות. אני מאוד ממליצה שתאמצו את המנהג הזה. הוא נתון לבחירתכם כמוכן, מי שלא נוח לו לא חייב. אבל אלו מכם שכבר בשלים ומוכנים ורוצים להאיץ את התהליך - זה כלי נוסף, וכל פולחן הוא כזה. כל פולחן הוא כלי התנהגותי חיצוני של הגוף שצובר קארמה שמקדמת אותנו בכיוון הזה.

- כשאנחנו עושים את **התפילות** בתחילת השיעור מטרתן לצבור קארמה שקשורה בדיבור, לקרב אותנו לעולם של הארה, בזה שמפנה את האנרגיה, ואת המחשבה, ואת הפוקוס למקום מואר.

- וכמוכן כשאתם עושים **מדיטציה** ואתם מהרהרים בדברים האלה ואתם למשל מתיישבים רבע שעה ומחליטים לעשות מדיטציה על חמלה, אז אתם בוודאי ובוודאי מחזקים את הקארמה של מחשבה שמביאה להארה. אז זה בהקשר הזה של התנהגות דיבור ומחשבה.

בקורס הראשון דיברנו על **הגופים של הבודהה**, ומדברים על זה יותר בקורס השני² ובקורסים אחרים³, הם מתקשרים לפה. הבודהה שאנחנו נהיה בעתיד - או אלה מכם שהם כבר היום, אני לא יודעת - נולדים בגוף, בעשייה, ובדיבורים שלנו היום, בזרעים הקארמיים שאנחנו זורעים היום.

וככל שלומדים יותר מה זה הבודהה, ומה זה הדהרמה, ומה זה ההישגים הרוחניים שעליהם אנחנו מדברים, אז רואים שהדברים האלה לגמרי הם בלתי נפרדים. זה אותה איכות, אותה ישות. **אין הפרדה בין המעשים של הגוף של הבודהה והבודהה, זה אותו דבר.**

זה קצת שונה אצלנו. בעולם שלנו, כשאני חושבת מי אני, אני לא דווקא חושבת שאני הגוף שלי. אצל הבודהה החוכמה שלו הפכה לגוף הרוחני שלו, אז הגוף הרוחני שלו זה החוכמה שלו. אספקט אחר של החסד שלו הפך לגוף הפיזי שלו. אין הפרדה יותר.

קארמה מתקשרת ובלתי מתקשרת

חלוקה אחרת של קארמה: כאן אנחנו מחלקים לשני סוגים, ושניהם מתייחסים רק לדיבור ולעשייה לא למחשבה; זאת אומרת **לוקחים את הקארמות של דיבור ועשייה ועכשיו מחלקים לשני סוגים:**

1. קארמה שמתקשרת

མཇུག་རྒྱུ་ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་

Nampar rikje

[

למה הכוונה קארמה שמתקשרת?

כאמור, מדברים פה רק על מעשים ודיבורים, כמעט כל קארמה שאנחנו רואים היא מהסוג הזה, היא קארמה שמתקשרת. אנחנו למשל רואים מישהו כורע ברכ מצמיד את הידיים בצורה של תפילה, אנחנו רואים את השפתיים שלהם נעות - אנחנו מסיקים מזה שהם מתפללים. זאת אומרת מתוך שפת הגוף

² קורס ACI מספר 2 - הילומי הארה - <http://www.heart-dharma.org.il/files/C2.htm>
³ גם בקורס מס' 6, למשל.

והדיבור אנחנו מקבלים איזה תקשורת. אז כמעט כל עשייה ודיבור בעצם נופלים בקטגוריה הזאת, זאת קארמה שמתקשרת. זאת אומרת אנחנו מסיקים מסקנות על הכוונות של העושה לפי שפת הגוף והדיבור שלהם.

2. החלק השני

ལྷན་པར་རྒྱུ་མེད་པའི་ལྷན་པ།

Nampar rikje ma-yinpa

ה-*ma-yinpa* פירושו לא. קארמה שהיא לא מתקשרת.

מה זה קארמה שהיא לא מתקשרת?

זה מונח או מושג שהוא ספציפי לאבהדהרמהקושה, או במילים אחרות הוא ספציפי לאסכולה הראשונה. כל שאר האסכולות לא מקבלות אותו.

קארמה שלא מתקשרת זה משהו שנעוץ במעשים של הבן-אדם או בדיבורים או באמירה של הבן אדם, מקורו בדברים האלה, אבל מהותו לא בדברים האלה.

הילה

ו זה קצת דומה למה שאנחנו מדברים על אאורה, הילה - כאילו יש איזה הילה שמקיפה את הבן-אדם בעקבות מעשה שהבן-אדם עושה. המילה 'הילה' די מתאימה פה בתור תרגום לקארמה לא מתקשרת. כי זה גם מתואר ככה בכתובים. תיכף נעבור על התכונות של ההילה הזאת אז תראו. זה כאילו ש הסביבה של האדם ספוגה בהילה הזאת. ההשוואה היא כמו שזרע השומשום ספוג בשמן שלו, באותה מידה.

למה הכוונה? למשל, אם מישהו לוקח על עצמו נדרים אז יש את הקארמה המתקשרת: הבן-אדם כרע בך ולקח על עצמו נדרים. יש שפת גוף, ויש דיבור. בעקבות זה, האסכולה הזאת אומרת, שיש הילה שהולכת עם הבן-אדם, וכל עוד הוא שומר על הנדרים שלו, כל עוד הוא תחת השפעת המעשה של לקיחת הנדרים, אז יש איזה הילה שהולכת איתו כל הזמן. וברגע שהוא מוותר על הנדרים - ההילה הזאת הולכת.

וזה לא משהו שהוא חומרי, ולא עושה אותך כבד יותר, כן, לא לפחד. לא תשקלו יותר אם תיקחו נדרים. וההילה הזאת מתחילה בעקבות מעשה מסוים ונגמרת כשהמעשה נפסק. ולפי התיאור שיש כאן היא לא משהו שאפשר לתפוס בעין, לא משהו שאפשר לראות. ודרך אגב, המילה הילה היא לא המילה שמשמשים בה בטקסט, בטקסט מדברים על קארמה לא מתקשרת. אבל אנחנו לצורך הקיצור נקרא לזה הילה.

והטקסט עובר ומפרט חמש תכונות של ההילה:

אם ניקח כדוגמא את העניין של לקחת נדרים, כשאדם עומד בפני לאמה ומתחייב לקחת על עצמו את עשרת כללי החופש, למשל, או נדרים של נזירות, או נדרים של בודהיסטווה, או בוודאי נדרים טנטריים. אז האסכולה הזאת אומרת שיש איזה הילה שנוצרת מעצם ההתחייבות הזאת. וההילה הזאת יש לה חמש תכונות שעכשיו נמנה אותם. זאת אומרת, אלה

חמש תכונות של קארמה שהיא לא מתקשרת:

1. התכונה הראשונה

སེམ་པའི་ལྷན་པ།

sem yengpa

Sem - תודעה

Yengpa - מוסחת

התכונה הראשונה אומרת שהאדם שלקח את הנדרים, גם אם דעתו מוסחת והוא כרגע חושב על ענייני דיומא ולא דווקא חושב על הנדרים שלו, ההילה לא נעלמת, היא נשארת שמה. כל עוד הוא עוד תחת השפעת האקט של לקחת נדרים, ההילה נשארת. אפשר להגיד שהתכונה הראשונה [היא] שגם כשיש הסחת דעת ההילה נשארת.

2. התכונה השנייה –

སེམ་མེཔ།

sem mepa

Sem - תודעה

Mepa - איננה

כלומר "גם כשהמיינד איננו, כשהדעה איננה", למה הכוונה? יש מצבים של מדיטציה מאוד מאוד עמוקה, שבה אפשר לומר שהמיינד כמעט איננו או כמעט לגמרי אין מחשבה. במצבים כגון כשרואים ריקות ישירות, כגון במדיטציה שבה הבודהה שרוי, כל ה שלבים הגבוהים של מדיטציה שבהם ניתן לומר שאין תנועה של המיינד, אז אדם שיש לו למשל נדרים, גם כשהוא מצוי במצבים האלה שכמעט שאין תנועה של המיינד, כמעט שאין מחשבה, עדיין ההילה נשארת.

3. התכונה השלישית של ההילה זה שיש לה מרכיב שהוא מוסרי.

དགེ་དང་མི་དགེ།

ge dang mi ge

Ge - חסד

Dang - ו-1

mi ge - מה שאיננו חסד

מה פירושו? ההילה יכולה להיות חיובית או שלילית מבחינה מוסרית.

- אז נתנו דוגמא חיובית של אדם שלוקח על עצמו נדרים, אחת הרמות השונות של נדרים. וזאת דוגמא חיובית, שאדם מתחייב להיות ברמה אתית גבוהה.
- מהי דוגמא שלילית? למשל אדם לוקח על עצמו ללמוד להיות קצב ולהתפרנס כקצב ועושה איזה מחויבות למקצוע הזה. זאת דוגמא שלילית. זאת אומרת לוקח איזה שהיא מחויבות לעיסוק שיש בו לקיחת חיים.
- כנ"ל אם אדם מחליט להיות בצבא. אדם מחליט להתגייס ולעסוק בעיסוק שיש בו נטילת חיים, זאת דוגמא של מרכיב מוסרי שלילי.

כשאדם מוותר על העיסוק השלילי שבו הוא עוסק ההילה נעלמת. בדיוק כמו כשהוא מוותר על הנדרים ההילה נעלמת. זאת אומרת ההילה נשארת כל עוד אדם הוא תחת האפקט הזה של ההחלטה שהוא לקח.

4. התכונה הרביעית של ההילה זה

ཇེརེལ་

jedrel

Jedrel – עוקבת אחר האדם

והמשמעות פה זה שהיא נמשכת כמעין זרם, יש המשכיות. זאת אומרת עצם לקיחת הנדרים יוצרת את ההילה הזאת וההילה הזאת נשארת וממשיכה. היא לא נפסקת. היא כל הזמן שם, עד לרגע שבו אדם מוותר על הנדרים, אם זה קורה. והכול מדובר על החיים הנוכחיים, ההילה לא עוברת לחיים הבאים.

5. האספקט החמישי של ההילה זה שיש בה אספקט פיזי.

རྣམ་པ་ཅི་རྣམས་སྐུར་གུར་པ།

jungwa che nam gyur jepa

Jungwa - יסודות

Che nam - גדולים

gyur jepa - נגרמת

כלומר היא "נגרמת על ידי היסודות הגדולים".

וזה בא בפרקים אחרים באבהידהרמה קושה כשמדברים על ההרכב של העולם וכך הלאה, מדברים על האלמנטים, על היסודות. והיסודות זה לא כמו אלה שבלוח המחזור הכימי אלא בבודהיזם מדברים על היסוד של האדמה, של המים, של האש, ושל הרוח, מוכר?

מהקהל: כן, כן

למה הם בחרו את זה ככה ולא ללכת לכוון המדעי? מכיוון שזה איך שאנחנו חווים. כשאתם יושבים במדיטציה ומגיעים לרמה עמוקה של חוויה, זה האלמנטים שחווים, זה האלמנטים שמרכיבים את החוויה. לפעמים מדברים על חמישה אלמנטים, במקום על ארבעה. אבל פה בטקסט הזה מזכירים **ארבעה אלמנטים:**

- מזכירים את **האדמה** – שזה האספקט של המוצקות, של המשקל, של הכובד,
- מדברים על האספקט של **מים** – שזה האספקט של רטיבות, של נזילות, של דברים שזורמים ממקום למקום. זה מה שמחזיק דברים יחד, מחזיק אותם מלהתפרק לגורמים. זה האספקט של המים.
- יש את האספקט של **האש** שזה החום, אנרגיה.
- והאספקט של ה**רוח** - רוח לא במובן רוחני אלא במובן הפיזי של רוח, של תנועה של אנרגיה. זה רוח,

ודרך אגב, מי שקצת התעניין אי פעם ברפואה טיבטית, למשל, הם מאוד עסוקים בלהביא לאיזון בין האלמנטים האלו. אני יודעת שזה אספקט חשוב ברפואה הזאת ומצב של מחלה אצלם מוסבר כחוסר איזון בין האלמנטים האלה. למעשה הם אומרים ההיפך: מצב של בריאות הוא מצב של איזון טוב בין ארבעת האלמנטים, והאיזון הזה הוא מאוד קשה להשגה ומאוד נדיר. שזה ביטוי אחר לבטא את הנדירות של החיים שלנו ושל מצב שפיר שבו אנחנו כשרים ללמוד דהרמה. וברוב המקרים, ברוב המכריע של המקרים, האלמנטים האלה לא מאוזנים.

אז ברפואה הטיבטית מדברים על **הריאות**: למשל, תפקידן לקרר את הגוף, והקיבה ואברי העיכול מחממים את הגוף, אז כשיש חוסר איזון בין הרוח והאש, למשל, אז כשיש יותר מידי רוח מקבלים דלקת ריאות וכשיש יותר מידי אש מקבלים מחלות של דרכי העיכול וכך הלאה. אבל זה סטייה קצת מהקטע שלנו. כן?

מהקהל: הרפואה הסינית, גם הטיבטית, מקורה בבודהיזם. והיא מדברת על הדברים האלה, שמה יש רק חמישה אלמנטים הטיבטית והבודהיסטית מקורם באותה תרבות, בתרבות הוודית בהתחלה.

המורה: כן.

אז נחזור להילה שלנו, יש לה אספקט שהוא פיזי. זאת אומרת, בטקסט שלנו כתוב שהיא עשויה מארבעת האלמנטים האלה. למרות שאנחנו לא יכולים לראות אותה, או לגעת בה, או לשמוע אותה, או לטעום אותה, בכל זאת, הם טוענים, שהיא עשויה מארבעת האלמנטים האלה. יש לה אספקט פיזי מאוד מאוד מעודן ולכן אי אפשר לראות אותה.

ומאסטר ואסובנדהו, המורה שלנו, שכותב את הטקסט, אוסף אותו, ושהוא עצמו בעצם נחשב מהיינה - הטקסט הוא היינינה אבל הוא עצמו מהיינה, דיברנו על זה בפעם שעברה. וכשהוא גומר לכתוב את כל התיאור הזה אומר: "ככה הם אומרים". וזה אינדיקציה לכך שבאסכולות היותר גבוהות לאו דווקא מקבלים את הקטע הזה של הקארמה הלא מתקשרת. יחד עם זה, לצורך השלמות ומאחר שכל האסכולות מיוחסות לבודהה, הוא מצטט את זה ואז הוא אומר: "ככה הם אומרים".

מהקהל: יש לנו שאלה:

המורה: כן בקשה

מהקהל: האם האלמנט החמישי הפיסי מתקשר לקארמה

המורה: אם תיזכרי, אנחנו מדברים על החלוקה של קארמה מתקשרת וקארמה לא מתקשרת וקארמה לא מתקשרת זה לא בדיוק קארמה, זה הילה. זה שם מטעה קצת. כשמדברים על הקארמה הלא מתקשרת מתכוונים לאותה הילה שכביכול מלווה בן אדם בעקבות מעשים מסוימים שהוא עושה.

מהקהל: מה החשיבות של ההילה הזאת מבחינה פרקטית?

המורה: מי שנוטה לקבל את האסכולה הראשונה יכול להיות שיפתח רגישות לקלוט הילה כזאת בכך אדם. כשאתה מופיע בפני לאמה מאוד גבוה, הוא קולט מייד איפה אתה נמצא. יכול להיות שהוא קולט את זה דרך מן הילה כזאת. דרך אחת להסביר, כן. הוא קולט מייד איפה המיינד שלך נמצא על הסקאלה של הקארמה.

אז זה השיעור שלנו להיום, אם יש עוד שאלות זה הזמן.

מהקהל: את דיברת קודם על הגופים השונים של בודהה. אז הגוף הרוחני זה הדהרמקאיה, והגוף השני זה הרופקאיה, ואמרת שהוא מורכב - זה לא הבנתי - מהחסד שלו?

המורה: כן. זה היה בקורס הראשון. כדי להגיע להארה צריך להשלים שני מכלולים, של חסד ושל חוכמה, ועוד מעט נעשה הקדשה, נכון? אז כתוב שמה על המכלולים. והגוף הפיזי של הבודהה נוצר ממכלול החסד, והגוף המנטאלי שלו נוצר ממכלול החוכמה. ואצל הבודהה אין הפרדה.

אז בואו נעשה את התפילות. תצטרפו אליי.

(מנדלה בטיבטית)

(הקדשה)